

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ
(Мінекономіки)

вул. М. Грушевського 12/2, м. Київ, 01008, тел. (044)200-47-53, факс (044)253-63-71
E-mail: meconomy@me.gov.ua, http://www.me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

На № _____ від _____

Володимиру БОГАТИРЮ

foi+request-125432-
@████

*Щодо роз'яснення
законодавства*

Шановний пане Володимире!

Міністерство економіки України разом з Міністерством закордонних справ України опрацювали Ваш запит на інформацію від 16.03.2024 (вх. № ЗІ-334-24 від 22.03.2024) щодо надання роз'яснення стосовно захисту інтересів суб'єктів інвестиційної діяльності та інформує.

Порушене у запиті питання не належить до публічної інформації, визначеної Законом України «Про доступ до публічної інформації», а потребує роз'яснення норм чинного законодавства.

Ураховуючи викладене, відповідь на Ваше звернення надається згідно з положеннями Закону України «Про звернення громадян».

Питання захисту інвесторів на території України, зокрема інвесторів з Бельгійсько-Люксембурзького Економічного Союзу, законодавчо врегульовано Законами України «Про інвестиційну діяльність», «Про режим іноземного інвестування», «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні», «Про державно-приватне партнерство» та «Про концесію».

Крім того, на двосторонньому рівні діє Угода між Урядом України та Бельгійсько-Люксембурзьким Економічним Союзом про взаємне заохочення і захист інвестицій, вчинена в м. Київ 20.05.1996, ратифікована Законом України від 26.02.1997 № 118/97-ВР (далі – Угода).

Згідно зі статтею 19 Закону України «Про інвестиційну діяльність» захист інвестицій – це комплекс організаційних, технічних та правових заходів, спрямованих на створення умов, які сприяють збереженню інвестицій, досягненню цілі внесення

ДОКУМЕНТ СЕД Мінекономіки АСКОД

Підписувач Кузьо Володимир Вікторович

Сертифікат 6FA97849F1B2570D0400000BBA60000720E0200

Дійсний з 08.08.2023 13:57:20 по 08.08.2025 13:57:20

Мінекономіки

3904-05/22931-09 від 28.03.2024 18:08

інвестицій, ефективній діяльності об'єктів інвестування та реінвестування, захисту законних прав та інтересів інвесторів, у тому числі права на отримання прибутку (доходу) від інвестицій.

Держава гарантує захист інвестицій незалежно від форм власності, а також іноземних інвестицій. Захист інвестицій забезпечується законодавством України, а також міжнародними договорами України. Інвесторам, у тому числі іноземним, забезпечується рівноправний режим, що виключає застосування заходів дискримінаційного характеру, які могли б перешкодити управлінню інвестиціями, їх використанню та ліквідації, а також передбачаються умови і порядок вивозу вкладених цінностей і результатів інвестицій.

Інвестиції не можуть бути безоплатно націоналізовані, реквізовані або до них не можуть бути застосовані заходи, тотожні за наслідками. Такі заходи можуть застосовуватися лише на основі законодавчих актів України з відшкодуванням інвестору в повному обсязі збитків, заподіяних у зв'язку з припиненням інвестиційної діяльності. Порядок відшкодування збитків інвестору визначається в зазначених актах.

Відповідно до статті 10 Закону України «Про режим іноземного інвестування» (далі – Закон) іноземні інвестори мають право на відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду і моральну шкоду, завданих їм внаслідок дій, бездіяльності або неналежного виконання державними органами України чи їх посадовими особами передбачених законодавством обов'язків щодо іноземного інвестора або підприємства з іноземними інвестиціями, відповідно до законодавства України. Не підлягає відшкодуванню упущена вигода інвестора із значними інвестиціями за спеціальним інвестиційним договором у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням державою в особі Кабінету Міністрів України та/або органом місцевого самоврядування, якщо такий орган є стороною спеціального інвестиційного договору, зобов'язань за таким договором.

Усі понесені витрати та збитки іноземних інвесторів, завдані їм внаслідок дій, зазначених у статті 9 Закону та частині першій цієї статті, повинні бути відшкодовані на основі поточних ринкових цін та/або обґрунтованої оцінки, підтверджених аудитором чи аудиторською фірмою.

Компенсація, що виплачується іноземному інвестору, повинна бути швидкою, адекватною та ефективною. Компенсація, що виплачується іноземному інвестору внаслідок дій, зазначених у статті 9 Закону, визначається на момент припинення права власності.

Компенсація, що виплачується іноземному інвестору внаслідок дій, зазначених у частині першій цієї статті, визначається на час фактичного здійснення рішення про відшкодування збитків. Сума компенсації повинна виплачуватись у валюті, в якій були здійснені інвестиції, чи в будь-якій іншій прийнятній для іноземного інвестора валюті відповідно до законодавства України. З моменту виникнення права на компенсацію і до моменту її виплати на суму компенсації нараховуються відсотки згідно з середньою ставкою відсотка, за яким лондонські банки надають позики першокласним банкам на ринку євровалют (ЛІБОР).

Згідно зі статтею 9 Закону іноземні інвестиції в Україні не підлягають націоналізації. Державні органи не мають права реквізувати іноземні інвестиції, за винятком випадків здійснення рятівних заходів у разі стихійного лиха, аварій, епідемій, епізоотій. Зазначена реквізиція може бути проведена на підставі рішень органів, уповноважених на це Кабінетом Міністрів України.

Рішення про реквізицію іноземних інвестицій та умови компенсації можуть бути оскаржені в судовому порядку.

Також пунктом 1 статті 4 Угоди визначено, що кожна з Договірних Сторін зобов'язується не застосовувати будь-які заходи з метою експлуатації або націоналізації, або будь-які інші заходи, які мають на меті прямо чи непрямо позбавити інвесторів іншої Договірної Сторони інвестицій, які належать їм на її території.

Положення пункту 1 можуть бути порушені, якщо цього потребують суспільні інтереси або безпека в разі виконання наведених нижче умов:

- а) заходи, здійснюватимуться відповідно до чинного законодавства;
- б) заходи не матимуть дискримінаційного характеру і не суперечитимуть будь-яким окремим зобов'язанням;
- в) заходи мають супроводжуватись визначенням положень, які передбачають виплату адекватної й ефективної компенсації.

Така сума компенсації має дорівнювати фактичній вартості інвестицій, визначених за день до того, як ці заходи були вжиті або стали загальновідомими. Така компенсація виплачуватиметься у валюті держави інвестора або в будь-якій іншій вільно конвертованій валюті. Компенсація має виплачуватись без затримки та вільно переказуватись. Вона повинна включати процент за нормальним комерційним курсом від дати визначення її вартості до дати виплати.

До інвесторів однієї з Договірних Сторін, що їх інвестиції зазнали збитків через війну чи будь-який інший збройний конфлікт, революцію, загальнодержавний надзвичайний стан чи повстання на території іншої Договірної Сторони, останньою застосовується принаймні такий самий режим, який застосовується до інвесторів, які користуються режимом найбільшого сприяння стосовно реституцій, відшкодування, компенсації або іншої сплати.

Стосовно питань, які регулюються цією статтею, кожна з Договірних Сторін надаватиме до інвесторів іншої Сторони принаймні такий самий режим, який вона надає на своїй території інвесторам, які користуються режимом найбільшого сприяння. Такий режим ні в якому разі не може бути менш сприятливим ніж режим, визначений міжнародним правом.

Водночас повідомляємо, що пунктом 2, пунктом 3 та пунктом 6 статті 9 Угоди визначено порядок вирішення спорів між однією Договірною Стороною та інвестором держави іншої Договірної Сторони.

В разі неможливості досягти вирішення спору за прямою згодою чи за процедурою примирення по дипломатичних каналах у шестимісячний строк після

повідомлення про наявність спору, спір передається в судові органи Держави, на території якої була здійснена інвестиція, або в міжнародний арбітраж за вибором інвестора.

У цьому випадку кожна Договірна Сторона вважається такою, що погоджується на остаточне вирішення арбітражем будь-якого спору такого типу. Така згода означає, що обидві Сторони відмовляються від права вимагати вичерпного виконання всіх внутрішніх адміністративних чи юридичних засобів захисту.

У випадку міжнародного арбітражу спір подається для вирішення арбітражем однієї з нижчезгаданих організацій за вибором інвестора:

- ✓ в спеціальний ad hoc арбітражний суд, затверджений згідно з арбітражними правилами, встановленими Комісією Організації Об'єднаних Націй з Міжнародного Торговельного Права (UNCITRAL);
- ✓ в Міжнародний центр з Врегулювання Інвестиційних Спорів (ICSID), затверджений Конвенцією з Вирішення Інвестиційних Спорів між країнами та громадянами інших країн, відкритою для підписання у Вашингтоні 18 березня 1965 р., якщо кожна держава Угоди стала учасником вищезгаданої Конвенції.

Якщо ці вимоги не є прийнятними, кожна Договірна Сторона погоджується, що спір буде представлено на розгляд арбітражу згідно з Правилами Додаткової Процедури ICSID:

- ✓ Арбітражного Суду Міжнародної Торговельної Палати в Парижі;
- ✓ Арбітражного інституту Торговельної Палати в Стокгольмі.

Якщо арбітражна процедура розпочалася з ініціативи Договірної Сторони, ця Сторона повинна запросити в письмовій формі інвестора, залученого до процедури, визначити арбітражну організацію, до якої має бути направлено спірне питання.

Рішення арбітражу є остаточними й обов'язковими для Сторін у спорі. Кожна Договірна Сторона зобов'язується виконувати рішення відповідно до свого національного законодавства.

Разом з цим інформуємо, що відповідно до частини другої статті 19 Конституції України, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України

Також з метою забезпечення прозорості діяльності органів державної влади, сприяння зниженню рівня корупції та запобігання недобросовісній (нечесній) поведінці стосовно суб'єктів підприємництва в Україні, постановою Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 № 691 утворено Раду бізнес-омбудсмена, яка є постійно діючим консультативно-дорадчим органом Кабінету Міністрів України. З метою виконання покладених на неї завдань Рада: розглядає скарги суб'єктів підприємництва щодо вчинення корупційних діянь та/або інших порушень їх законних інтересів; звертається із запитом до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та/або суб'єктів господарювання, що належать до сфери їх

управління, стосовно вжиття заходів щодо реалізації рекомендацій Ради; збирає, опрацьовує та систематизує інформацію щодо справ, які нею вивчаються у зв'язку з розглядом скарг; виконує інші завдання, визначені групою сторін.

Водночас просимо зауважити, що листи міністерств, інших центральних органів виконавчої влади не є нормативно-правовими актами, вони мають лише роз'яснювальний, інформаційний характер і не встановлюють правових норм.

З повагою

Заступник Міністра економіки України

Володимир КУЗЬО

Катерина Канунікова,
kanunikov@ukr.net